„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
нет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску:	Србију, Црну Гору и др. стране земље	
на годину	К 34·—	23·—	дин.
на по године	К 17·—	11.50	„
на чет. „	К 8·50	46·—	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 217. У Новом Саду, у петак 4. (17.) новембра 1911. Година XXVII.

Мароко опет на површини.

Недавно, у једном од наших чланака, рекосмо, да је *мароканско* питање дошло у *повадину*. Заиста, од кад је избио рат међу Италијом и Турском ради Триполиса, слабо се ко интересовао за мароканско питање. Преговори у Берлину међу француским амбасадором *Камбоном* и немачким државним секретаром *Кидерленом Вехтером* ради мароканскога питања, трајали су истина недељама, па је амбасадор Камбон по који пут из Берлина ишао у Париз, да заиште нова потребна упутства али слабо се ко интересовао за те преговоре о Мароку. Држало се, да не може доћи до рата међу Француском и Немачком због Марока, чим је после велике узбуде Француска пристала на то, да преговара са Немачком, а чим је и у Немачкој престала она узбуда, услед које се држало, да је већ одређена мобилизација немачке војске па су услед тих гласова силни новчани заводи морали враћати странкама уложене новце а то је био знак, да се очекује велики рат међу Француском и Немачком. Међутим је узбуда престала и у Француској и у Немачкој. Пуномоћници и Француске и Немачке мирно су преговарали о мароканском питању па се на исто готово и заборавило те се сва позорност обратила на италијанско-турски рат. Изгледало је, као оно, кад облак са грмљавином и севањем муња пређе даље. А Триполис се није непосредно тицао ни Француске ни Немачке. После преговора у Берлину и кад се већ готово било заборавило на мароканско питање, једва једном новине донесоше вест, да су преговори међу Француском и Немачком довршени те да ће дотични дипломатски акт бити скорим потписан. Наравно да је онда већ морало интересовати европску публику, шта је свршено у мароканском питању. Па кад се и дознало за садржај дипломатскога акта о Мароку, нико није у том акту гледао какву опасност по европски мир. Али ту се и опет обистинила она стара латинска изрека: śub cinere doloso, да често испод варљива пепела може да избије велик пожар.

Била је то велика изненада у Европи, да јавно мишљење у Немачкој држи, да је са актом о измири у мароканском питању Немачка на своју штету а на корист Француске рђаво прошла, те се с тога сва срдња управила на немачкога канцелара *Бетмана-Холвега*, који је одговоран за склапање уговора са Француском у погледу Марока.

До сад је бивало, да се слични дипломатски акти саопште немачком државном сабору (Reichstag) само знања ради. Али према важности предмета захтевали су чланови државнога сабора, да се дипломатски акт о Мароку подвргне расправи самога сабора, па да сабор има да одлучује о томе, да ли се тај акт прима или не прима. Те тако је читав дипломатски акт о Мароку дошао на расправу пред државни сабор.

Тај дипломатски акт о Мароку склопљен је на основу међусобних уступака међу Француском и Немачком, *али не* уступака Немачкој у *самом Мароку*, него онде далеко у средини Африке на реци *Конгу*, где Француска неки део свога земљишта уступа Немачкој, како би се боље заокружио немачки посед у великој немачкој колонији *Камеруну*, али зато — приговара се — Немачка жртвује Фринцуској читав Мароко, па Французи преко мароканског султана *Муле Хафида* уз своју војску у главној вароши Фесу, воде сву управу Марока а Немачкој уступају само неке повољности у трговини и промету.

Јавно мишљење у Немачкој могло је приговорити томе поравнању са Француском. Зашто је — кажу Немци — Немачка започела ствар Марока, кад ју није завршила? Зашто је цар Вилхелм II. пре шест година ишао у Танжер у Мароко, те онде био свечано дочекан па је изгледало, као да ће он бити заштитник султана Муле Хафида. Међутим Французи из свога Алжира уз повреду алхесираског акта својом војском заузеше главну варош Фес те се сасвим ставише у посед Марока. Ту је Немачка ћутала и тек је у неко доба послала једну ратну лађу на мароканску обалу у *Агадир* на Атлантском Океану. Тиме је немачки канцелар показао *сву немоћ* Немачке, а ово није смео чинити, него је требао Французима показати *немачки мач*. Тако Немци. На ове жестоке нападаје у берлинском Рајхстагу, немачки је канцелар Бетман-Холвег, сав блед, у свом дугачком говору одлучно довикнуо немачком државном сабору: „Нека ми се каже, *како се могла боље водити немачка политика*! За нас је Камерун важнији, него Мароко. Ми нисмо никад желели, да освојимо Мароко, а за алхесираски акт нисмо се могли заузимати, кад су Французи ради сигурности Марока морали ући у Фес. Ми не ћемо, да ради Марока са Французима водимо велики рат!“ Значајно је било то, што је немачки *престолонаследник Фридрих Вилхелм* дошао на расправу о Мароку чак из Данцига у Берлин. Немачки престолонаследник остентативно је из своје саборске ложе *одобравао* говоре посланика *против* државнога канцелара, шта више је и тапшао. То је учинило највећу сензацију у сабору. Али је још истог дана цар Вилхелм таки позвао канцелара у двор на вечеру и ту се престолонаследник морао објаснити са канцеларом. Сутрадан престолонаследник није више смео доћи у своју саборску ложу.

Но у читавој мароканској ствари најважније је то, што је ту по среди и *Енглеска*. Познато је, да је поводом мароканскога питања Енглеска, која има свој велики посед у Јужној Африци, изјавила, е се у Африци без саизволе Енглеске *не сме* ништа решавати. Данас је Енглеска уз Француску. Немачка пак стоји у врло запету односу према Енглеској. Немачка на врат на нос гради своје дредноте, да достигне Енглеску, али за ово наравно да треба још много времена. Још за живота покојног енглеског краља *Едварда* VII. захтевала је Енглеска, да Немачка ограничи умножење своје поморске снаге, али се Немачка на то није обзирала. С тога односи међу Енглеском и Немачком постају све то непријатељскији. Недавно је енглески министар лорд *Лојд-Џорџ* говорио са омаловажавањем о Немачкој. Зато је баш при расправи о Мароку ономад било врло жестоких нападаја од стране немачких посланика у Рајхстагу на Енглезе.

По свему изгледа, да се *Немачка тако јако осилила, да не прева од рата против Француске и Енглеске.* Али у том лежи баш та велика опасност за европски мир. Такав рат, који би се водио међу Немачком и Француском и Енглеском, био би најстрашнији рат, што га је повесница икад до сад могла забележити. Према такову рату био би данашњи италијанско-турски рат само дечја игра.

За нас на југоистоку била би опасност, да би Немачка нашу монархију турила на Балкан, па би Турска постала савезница и Немачке и Аустро-Угарске, а то је немачки канцелар баш при последњој расправи о Мароку изреком изјавио, наиме да Немачка има у сваком погледу

ЛИСТАК.

УРИЈЕЛ АКОСТА.

ЖАЛОСНА ИГРА У ПЕТ ЧИНОВА.

ОД КАРЛА ГУЦКОВА.

ПРЕВЕО

Јован Грчић.

(Наставак).

Сантос

Ако си Чивут само ради тог,
Да ругати се можеш, онда знај:
Гаврило боље да си остао!
Твој спис је пост'о жртва пламену
А наша тебе клетва прати свуд.
Из твојих уста копни молитва,
Твој дах је кужан, поглед отрован,
А удови су твоји узети,
Дечурлији да буду поруга.
Е то је клетва, којој ти си роб!
На сваких вратих, где год закуцаш,
Нек отвори ти душман. Болан пак
У свакој чаши доби отрова.
А кад ти куцне часак последњи,
На путу свисни, с главом к западу!

Уријел (*себи*)

Ужасавам се. Не за себе, не!
Већ за ту пусту грозну обману,
Што вара се, да небу угоди!

Сантос

Тетурај се, к'о слепац уз куће,
А рука, која палицу ти да,
Нек проклета је! Ако паднеш кад,
Нек отвори се земља бездана
Па нек прогута тебе јадника,
К'о Датана и Авирона...

Сви (*спустивши главе*)

Јој!

Сантос

Из наше цркве ти си изгоњен,
На моја уста црква проклиње
И утробу, из које пониче...

Уријел (*себи*)

О мајко моја!

Сантос

Проклет нек је друг,
У беди теби веран остане л'...
Проклетство сваком, ко се осећа,
Да теби род је... Што год додирнеш,
Што приближи се теби, мртво је!
Посмагнућеш у жеђи љубавној,
У жене не ћеш наћи милоште...

Јудита (*храбро стане напред*).

То лажеш, Рави!

Манасија

Црна кћери! Шта?

Силва

Одведи је одавде, Јохају!

Јохај

Да водим зар ту издајницу? Не!

Јудита (*Јохају*)

Ја накана сам себе издати.
И тебе, знај! Спрам тебе превера
С небеса вера баш је! Стрепиш зар,
Што таква клетва носи благослов?

(*осталима*)

Зар проклети да буду богови,
У које верујемо ја и он?!
Та прави то су, призивајте њих!
Он ј е с т е љубљен! А сведоче то
И казују вам бољи пророци!

(*обгрли Уријела*).

Сантос

За ј е д н у жртву види црква д в е...
Са овог места бежи праведник.

(*са својим пратиоцима сиђе се с терасе па изађе у страну. Сви оду за њима пренераженн. Дошле*)

Јохај (*Манасији и Јудити*)

За мене слабо вреди небо, рај,
Тек људско што је, видим: преверу!
Ал верујем и старим бозима,
Најслаће они уче: освету!

(*оде са осталим делом гостију. Сви изађу осим Манасије, Јудите и Уријела*).

Манасија

Иза сна овог како пренути
И дело ово како јави сад
Прилагодити ваља, не знам ја
Те припуштам то злобном случају,
На земљи који зар је владалац!
Ај, чедо моје! Није лако сад
На стазу обичаја савити.
Акоста, чуј ме! Неко време још
Са клетвом својом овде остани
У овом летниковцу мом а ту
Уз тебе ће и музе остати.
Ја натраг морам сад у Амстердам.
Ти са мном пођи, Јудита... у ред!
Шта даље? С болом промислићемо.

(*оде.*)

Јудита

Е тако мој си! Истином те сад
Освојих, а да могу слободно
Пред светом даље исповедати,
Да тебе љубим, ево журим се,
Да оца свога умилостивим.
Ој реци мени, да ли послушах
Твог бога, оног, што из пламења
Са срца наших јасно говори?
Дај да се надамо! Па ходи де!
Ко смело хоће, свет ће добити.

(*с Уријелом оде за својим оцем.*)

Завеса пада.

(Наставиће се.

водити туркофилску политику, Наравно да би у том случају Русија имала своју да рекне.

Немачки државни канцелар, уз одобрење немачкога цара Вилхелма II. води врло *опрезну* политику, да се избегне велики рат. С тога је и при свем ратоборном расположају немачкога државнога сабора ипак једногласно примљен предлог, да се дипломатски акт о Мароку упути *прорачунском одбору*, јер наравно обвезе, које је Немачка примила у мароканском питању, тичу се немачких финансија.

△

Италијанско-турски рат.

У околини солунског залива тврде, да су опазили тамо италијанску флоту, иначе нема никаква доставна извора за то, да ли италијанска флота крстари по Јегејском Мору. Аустро-угарски министар иностраних дела гроф Ерентал пријатељски је замолио италијанску владу, да не нарушава мир на Балканском Полуострву. Али Италија, ако то њени интереси буду захтевали, зацело се не ће осврта ти на ту »пријатељску« молбу.

— Нов ултиматум Турској. —

Италија ће, пре него што отпочне поморски рат на турским водама, послати Турској још један ултиматум, у коме ће од Турске тражити, да призна анексију Триполиса.

— Са бојишта. —

Турски топови свалили су аероплан потпоручника *Пијаце*. У зору 13. о. м. турска артиљерија је испалила више метака против Сиди-Месрија; италијанска артиљерија је живо одговарала на ту паљбу.

— Заплет на Балканском Полуострву. —

Румунски краљ *Карол* позвао је у недељу на тајно саветовање министра-председника и страначке вође. Краљ је за време саветовања изјавио, да ће *на пролеће неминовно букнути рат на Балканском Полуострву* и зато Румунија мора бити спремна.

— Против Италијиних клеветника. —

Рим, 31. октобра.

Дописник миланског листа „Corriere della Sera“ Луџи *Барцини* послао је свом листу депешу, у којој као човек од части, као новинар, који је свестан о својој одговорности, и као Италијанац протестује против кампање, коју један део иностране штампе води, износећи, да италијански војници извршују грозоте и свирепства. Барцини вели:

Италијанска експедиција у рату против Турске није била спремна на устанак Арапа. Према Арапима смо ми поступали симпатично те су они били сасвим слободни. Барцини описује изненадни нападај од 23. октобра те наводи ове појединости:

Арапи су рањенике злостављали, док их нису поубијали, а према немоћнима су поступали на најварварскији начин. Поглед на лешине погинулих Италијанаца био је страшан. Били су сасвим голи а обасути силним убодима. Услед тога је оазу ваљало очистити. С тога је генерал Канева наредио, да сви Арапи, који се затеку с оружјем у руци, буду пушкарани, па је издао проглас, у којем се смрћу прети сваком, који би био затечен с оружјем. Но наши војници су били хладнокрвни те нису извршивали ту наредбу, него су поубијали само оне Арапе, које су затекли у боју, а читаве чете заробљеника, који су били затечени с оружјем, послали су у варош. Према заробљеницима се поступало лепо па су опет пуштени на слободу, пошто је застрашавања ради један једини био пушкаран. Но 25. октобра и за време боја од 26. октобра зашли су Арапи на оази нашим војницима за леђа па су се још и 27. октобра одупирали. Откриле се куће, које се приказале као прави арсенали те пуне биле пушака и патрона. У једној је кући било 250 килограма муниције и 800 килограма експлозивних материја. На више тачака, нарочито онде, где су наше обранбене линије биле изложене нападајима иза бусије, нашли су војници закопаних пушака и муниције. Становници оазе су при свем свом пркосном држању са сваком штедњом одведени били у варош, где се 27. октобра састала комисија, у којој је био и Хасум паша, да преслуша заробљенике. Готови новац и вредносне артије, које се нашле у њих, депоноване су у Banco di Roma. Наши војници нису никог опљачкали. Људе, који немају права, да се сматрају за комбатанте, стављати пред ратни суд, било би сасвим неправедно. Па ипак су мере зарад подјармљења устаника биле ограничене на најпотребније, шта више, по Барцинијеву мишљењу, биле ср недовољне, јер се из оазе још једнако пуцало преко а жице пољског телеграфа биле су, као и пре, покидане. Али — завршује Барцини — италијански војник је добродушан те није кадар бити свиреп. Не зна за пакост и одмах се измири. Акција Италијанаца није ни за часак прекорачила границу, коју је одредила одбрана. Цело њихово злочинство јесте њихово поверење и њихова добра вера.

Школски Савет.

*** **Карловци**, 30. окт. (12. нов.) 1911.

Срп. прав. народни Школски Савет одржао је у патријарашкој резиденцији у Карловцима дне 28. и 29. октобра (10. и 11. новембра) о.г. своју седницу, на којој је председавао патријарх српски Лукијан *Богдановић*, а присутни су били сви чланови Школскога Савета: г. г. директор срп. вел. гимназије карловачке Радивој *Врховац*, мокрински парох Глиша *Стајић*, уредник загребачког „Српског Кола“ Буде *Будисављевић*, новосадски учитељ Ђока *Михајловић*, управитељ српске женске препарандије Милан *Мандровић* и великокикиндски адвокат др. Сава *Пушник*. — Реферисао је главни школски референат г. др. Веселин *Ђисаловић*, а перо су водили: г. г. др. Лаза *Секулић*, срп. нар. црквв. тајник, и Борислав *Брадваровић*, I. бележник Саб. Одбора.

У овој седници, која је трајала пуна два дана и пре и после подне, донесено је 167 одлука, од којих овде спомињемо главније:

Кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе вратило је Школском Савету поднесени нацрт за *наставну основу српских учитељских школа у Сомбору* с примедбама на наставну основу историје и српске књижевности и замолило, да се журно сачини нова наставна основа и правилник за испит учит. оспособљења у срп. учит. школама у Сомбору. Решено је, да главни школски референат сачини нову наставну основу, у којој би се узео по могућности обзир на министарске примедбе. — Узет је на знање отпис истога министарства, да је одбио тамо поднесени уток Лазара *Љубојевића*, срп. нар. учитеља у *Станишићу*, и потврдио одлуку Школског Савета односно епарх. школ. одбора бачкога у дисциплинарној ствари истога учитеља. — Узета је на знање окружница истога министарства у предмету ширења *идеје о задругарству*. — Узета је на повољно знање наредба истога министарства, донесена поводом представке Школског Савета у предмету прописаног *отказног времена при прелазу срп. нар. учитеља на комуналну школу*, па ће се ова наредба саопћити свима епарх. школ. одборима у Угарској. — У дисциплинарној ствари једнога срп. нар. учитеља из бачке епархије, који је склопио *грађански брак* са својом сестром од тетке, с којом је у IV. степену крвнога побочнога сродства, изрекао је св. архијерејски синод — коме се исти учитељ обратио с молбом ради подељења благослова за склапање црквенога брака са дотичном рођаком му —, да је забрана склапања брака између младенаца, који су у IV. степену крвнога побочнога сродства, апсолутне важности и темељи се на одлукама васељенских сабора. Услед тога је Шк. Савет морао потврдити пресуду епарх. шк. одбора бачкога, којом је исти учитељ због тога преступа против јавнога морала осуђен на губитак звања у дотичном месту. — Саборски Одбор саопћио је Школском Савету одлуку срп. нар. црквв. сабора, донесену у XLV. седници саборској од 9. (22.) јунија 1911., којом се — пошто је Његово Величанство ускратило потврду уредби, којом се изриче затварање српске учитељске школе у Карловцу а отварање уместо ње српске ниже гимназије у Кореници, што не значи, да се српска нижа реална гимназија у Кореници уопће нема и не може основати — позива Саб. Одбор и Школски Савет, да поред одржања српске учитељичке школе у Карловцу, а у савезу са одлукама срп. нар. црквв. сабора од 1902. и 1907. год., који су признали преку потребу *српске ниже реалне гимназије у Кореници* и њено оснивање закључили, у споразуму са срп. прав. црквв. опћином кореничком, кад буде за то расположивих средстава, приступе отварању српске ниже реалне гимназије у Кореници. Поводом све саборске одлуке закључено је, на предлог г. Радивоја Врховца, члана и потпредседника Школ. Савета, да се позове црквв. опћина кореничка, да извести Школски Савет, колику је своту за градњу кореничке гимназије досада прикупила и колика јој је грађевна главница, а Саб. Одбор ће се умолити, да саопћи: има ли у ову сврху и колико расположивих средстава. — У предмету молбе *иргљаворaца* манастира Бешенова, Ђипше, Врдника-Раванице, Крушедола, Мале и Велике Ремете, Привине Главе, Грчетега и Шишатовца ради *отварања срп. вероисповедних школа* у реченим иргљаворима, односно у самим манастирима — одговориће се Саб. Одбору, да са разлога, што у тим иргљаворима нема организованих црквв. опћина, не могу се ове присилити на отварање школа. — Поводом извештаја главног школског референта о званичном прегледању срп. вероисп. школа у архидијецези у 1910|11. школској години, најстроже ће се *забранити*, на предлог г. Рад. Врховца, члана и потпредседника Школског Савета, употреба *телесне казне у свима српским основним школама*. — Умолиће се Саб. Одбор, да црквв. опћинама у *Гложан-Чебу* и *Кисачу* одобри припомоћ за срп. вероисп. школу, како ове школе не би биле затворене, јер државно школско надзорништво пожурује стално попуњење ових учитељских места. — Одбијена је као неоснована представка епарх. школ. одбора бачкога, да се начелна одлука Школ. Савета у погледу *пристављања привремених школских управитеља*, када црквв. скупштина није изабрана и конституисана, — у том смислу измени, да се право пристављања привремених школских управитеља пренесе на месне школске одборе, а не на управне црквв. одборе. — Одобрена је непрекидна *полудневна настава* у српским основним школама у *Сомбору*, ну само за ову школску годину, на крају које ће имати епархијски школски одбор бачки поднети Школ. Савету извештај: да ли се ова полудневна настава показала целисходном. — Неколико уточних предмета из бачке епархије вратиће се епарх. школ. одбору бачком, јер главне, нападнуте одлуке нису поднесене у прописаној форми (чисто преписане и потписане), већ само у концепту. — У предмету *уважања крштених имена ученичких у школске дневнике* упутиће се епарх. школ. одбор будимски, да попис за школу обавезне деце има набавити месни школски одбор од месног опћ. поглаварства (магистрата), у школским дневницима имају се крштена имена на мађарском језику онако водити, како је то кр. уг. министарство унутрашњих послова прописало у списку немађарских имена, издатом у поводу узакоњена државних матица. Поводом утока Саве *Вијатова* и др. из Вел. *Средишта* уништена је одлука епарх. школ. одбора вршачкога, којом је обустављен поступак против тамошњега срп. нар. учитеља Радослава *Стојадиновића*, јер да у пријави нема ниједног конкретног преступа, због којега би се могло против истога учитеља дисциплинарно поступати. Епарх. школ. одбор вршачки упућен је, да позове епарх. школ. референта на спровађање извиђаја по тужби против реченог учитеља, те да по томе епарх. школ. одбор мериторну одлуку донесе. — Дозвољено је са почетком 1911.|12. школ. год. уважање непрекидне *полудневне наставе* у српској основној школи у *Загребу*. — Одбијени су утоци Владимира *Алексића*, срп. нар. учитеља, и Љубице *Авуцке*, срп. нар. учитељице у *Кумани*, против одлуке епарх. школ. одбора темишварског, у дисциплинарној ствари им. — Одбијене су молбе ради дозволе *коедукације* у срп. нар. основним школама у *Молу* и *Оросламошу*. — Уважен је уток црквв. општине у *Карлову* и потврђен избор Лазе К. *Лере* и Стевана *Цуцића* за чланове месног школског одбора и Лазе К. *Лере* за месног школског управитеља, јер је избор правилно текао, а утока није ни било. — Одбијен је уток Симеона *Шешевића*, срп. нар. учитеља у *Фењу*, против ускраћеног му наводног права на два квинквенала, јер нема континуитета у његовој учит. служби. — Поводом пријаве епарх. школ. одбора темишварскога, да је црквв. општина у *Мокрину* у месни школски одбор изабрала два учитеља: једног као заступника учитељства, а другог као световњака, чиме је уведена различита пракса у погледу тумачења §-а 125. Школ. Уредбе — изречено је, да се *у месни школ. одбор може изабрати* (осим једног) *и више учитеља*. — Пожуриће се Саб. Одбор, да што пре повољно реши питање о подељењу припомоћи за срп. нар. школе у *Парцу* и *Немешу*.

(Наставиће се.)

Политички преглед.

— Бугарски четници у Македонији. Из Струла пишу београдском „Пијемонту“: Има доста времена, како је војвода Чавузов, са једном јаком четом, прешао из Бугарске у Македонију. Турске власти добиле су доставу о њихову преласку и најенергичније су отпочеле трагати за њима. У томе гоњењу Чавулов је расејао своје четнике по селима, ради врбовања нових четника, а он сам стигао је у охридски крај.

Када су турске власти сазнале, да се Чавулов налази у селу Изглаву, упућено је једно одељење војске у то село. Војници, који су били Арнаути, уђу у село, повежу осам највиђенијих Бугара и стану их душмански тући, тражећи, да им одаду, где је Чавулов са четом са-

кривен. После силних батина нису дошли ни до каква сазнања. У нади да ће им испасти за руком, да их ван села сплом натерају, да чету прокажу, војници их тако повезане потерају из Изглава. Но и ту су се војници јако преварили, иако су Бугаре немилостиво злостављали. Идући путом, војници су се на арнаутском језику договарали, шта да раде са Бугарима? Дођу до закључка, да их не сму овако испребијане враћати та реше, да их поубијају. Један од Бугара знао је арнаутски и саопшти својим друговима, шта им се спрема. Одмах се договоре, да се покушају спасти бегством. Чим су почели да беже, војници припуцају на њих и убију седморицу, а осми успе да побегне. Према исказу овога осмог четника сазнало се право стање ствари.

Турске власти упорно тврде, да су погинули били четници из чете бугарског војводе Чавулова и да су изгинули у борби са војском.

— **Критско питање.** Приликом разговора, који је грчки краљ Ђорђе имао са разним политичким личностима за време свог бављења у Паризу, додирнуто је и питање о положају Грчке према Криту. Краљу су саветовали, да се Грчка не упушта ни у каква предузећа с обзиром на данашњу ситуацију. Краљ се сложио с тим, да треба избећи сваки покушај мењања садашњег стања на Криту.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 3. новембра 1911.

— **Српско Народно Позориште у Новом Саду.** Вечерас се, у Новом Саду први пут приказује »Коштана« Борисава *Станковића* са музиком Петра Ј. *Крстића.* Натписну улогу, циганку певачицу Коштану, игра гђа Даница *Машејићка* а осим ње су у комаду забављени још од женских госпође: Даница *Васиљевићка*, Љубица *Диницка*, Катица *Виловчевица*, Ружа *Крањчевићка* и В. *Цвијановићка* и госпођице: Драга *Мвлојевићева* и Љубица *Јосићева* а од мушких г. г. *Добриновић*, *Динић*, *Машејић*, *Спиридоновић*, *Стефановић*, *Виловац*, *Димитријевић*, *Динуловић*, *Гошић*, *Цвијановић* и *Ђуркић*. Режију води г. *Динић*. Приказ је у претплати на непар.

— **Број становника у Новом Саду.** Кр. угарско статистичко звање је сада објавило попис душа у оним угарским и хрватско-славонским варошима, које броје више од 10.000 становника. По том исказу Нови Сад има тачно 33.590 становника.

— **Са српског претена.** Г. Никола *Благојевић*, медик у Шиду, верио се са госпођицом Олгом *Грчићевом*, ондашњом учитељицом. Сретно!

— **Концесија нашем народном позоришту за Босну и Херцеговину.** Још летос је председник артистичком одсеку управног одбора Друштву за Српско Народно Позориште г. др. Ђура Трифковић лично био у Сарајеву, да се онде у меродавним круговима обавести, како би се дало удесити, да српска народна позоришна дружина походи веће вароши у Босни и Херцеговини, као што то чине и чланови Загребачког Хрватског Земаљскога Казалишта. Дру Ђури Трифковићу, који се одиста искрено и вредно заузима за наше позориште, пошло је за руком, да сарајевске меродавне кругове заинтересује за ту ствар, те је, вративши се кући, у дослуху са г. А. Хацићем, заслужним начеоником Друштва за Српско Народно Позориште, учинио потребне кораке, да се испослује од босанско-херцеговачке земаљске владе концесија за турнеју наше народне позоришне дружине по Босни и Херцеговини. Као што смо извештени, та је концесија ово дана стигла, те се радујемо, што је нашој народној позоришној дружини тиме отворено још једно ново поље за њену културну мисију. Г. г. А. Хацић и др. Ђура Трифковић заслужују свако признање за своје заузимање у тој ствари.

— † **Љубица удова Грубићка.** У Слобоштини је 31. октобра о. г. у дубокој старости, у 86. години свог века, преминула честита српска старица Љубица *Грубићка*, мати поджупана Светозара Грубића и пароха Јована Грубића. Осим те двојице синова оплакују покојницу још: једна кћи, две снахе, зет и осморо унучади. Вечна јој памет!

— **Управа српског академског потпорног друштва у Загребу.** XVIII. редовна главна скупштиниа српског академског потпорног друштва у Загребу, држана на Митров дан о. г., изабрала је за ову годину овај управни и ревизијони одбор: председник управном одбору: Бранко *Кијурина*, cand. iuris. Потпредседник: Јова Старовић, cand. iuris. Тајник: Лазар *Бугарски*, stud. iuris. Благајник: Бранко *Сикирица*, stud. juris. Одборници: Љубомир *Васиљевић*, stud. iuris., Жарко *Вуковојац*, cand. iuris. и Жарко *Милешић*, stud. forest. Председник ревизијоном одбору: Ибрахим бег *Хафизадић*, cand. iuris., Јанко *Фрушић*, cand. iuris и Стева *Бранковић*, stud. forest.

— **Колера у В. Бечкереку.** У Великом Бечкереку од дужег времена бива побољевања од колере. Било је и смртних случајева од те заразе. Све школе бечкеречке су затворене, а вашар је забрањен.

— **Нове српске земљорадничке задруге.** Основане су, од суда потврђене и у званичном листу објављене те су и рад отпочеле: Српска земљорадничка задруга у Бега-Св. Ђурђу (торонталска жупанија). У управном су одбору: Љубомир Бечејац, као председник задруге; Владимир Гринић, као заменик председника, Велисав Живанов, Никола Туцић и Велисав Бечејац. Пословођа Емилијан Ердељан. Српска земљорадничка задруга у Дески (торонталска жупанија). У управном су одбору: Благоје Стеванов, као председник задруге; Младен Стеванов, као заменик председника, те Ненад Стеванов, Глиша Васин и Совра Рус. Пословођа је Славољуб Рус.

Новости са стране.

— **Двоструко грабежно уморство.** У Пожуну су јуче у јутро укућани нашли трафиканткињу госпођу Немет и њезину кћерку Шаролту, где убијене леже у својем стану. Нестала је готовина у износу од 800 Кр. С места су се повели извиди, и два убице су ухваћени.

— **Пророчанство у погледу окупације Триполиса из године 1903.** Евалд *Бансе* написао је 1903. године у једном стручном географском часопису врло занимљив чланак, који се скоро у свему подудара са садањим положајем и догађајима у Триполису. „Власти ће — вели он — још дуже времена почекати, док се даду на деобу Триполитаније, јер Турци не ће тај свој вилајет тек само тако напустити. То доказује њихова војна сила, што је онде подржавају и разне новотарије, које уважају. За Турску то врло много значи. Са становишта чисте човечности окупација Триполиса по којој хришћанској држави не би у опће била ни подесна, јер би искрцавање европских војника за час успламтило муслимане, разбуктео би се „свети рат“ — џад — против неверника. Триполитанија је исламска кула у Северној Африци, с које се вије пророкова црвена застава са полумесецом, у њој је седпште сенусијског реда, чији гласници пролазе земљом уздуж и попреко.“ — Како се види, писац тога чланка је врло добро прорицао.

— **Шенкјевић рањен у лову.** Из *Варшаве* јављају, да је Шенкјевић, славни пољски песник, учествовао у једном лову на фазане у близини Варшаве и да је један од ловаца изненада приметио неколико фазана баш кад су хтели да се врате из лова, и при том пуцао тако несрећно, да је погодио Шенкјевића, који се налазио у сред једне групе ловаца. Неколико драмлија су га погодиле у чело, близу левог ока. Осим тога песник је повређен и по колену. Шенкјевића су одмах пренели у једну варшавску санаторију, где су му лекари указали прву помоћ. Рентгеновим зрацима је утврђено, да су драмлије ушле дубоко. Ипак стање болесниково није опасно.

Шенкјевић је рођен 1846. године у Воли Орцејској. Првим својим скицама и новелама скренуо је на себе пажњу публике. У својој 30. години предузео је један велик пут по Америци и провео је дуже време у Калифорнији. Доцније је посетио Африку. Највећи део свога времена провео је на путовањима. Своју славну каријеру је отпочео својим писмима из Америке и великим романима: »Без догме«, »Витез немачког ордена« итд. Својим романом „Quo vadis“ се прославио далеко изван граница своје отаџбине. Његови земљаци су га прославили као народног песника приликом његовог 25-годишњег књижевног јубилеја.

— † **Клерк Ресел.** У Лондону је ономад преминуо у Енглеској и Америци најпопуларнији енглески књижевник Виљем Клерк Ресел (Wiliam Clark Russel). Покојник је написао силесију романа и приповедака, у којима се поглавито описује живот и рад на дебелом мору. Најпознатија његова дела јесу без сумње: »Исељенички брод« (1894.), »Два капетана« (1897.), »Брод пустоловаца« (1899.) и »Роман једнога морнара«. Његова дела о Нелзну спадају међу најбоља, која су написана о том енглеском поморском јунаку. Клерк Ресел родио се 22. фебруара 1844. у Њујорку. Жеља његова оца била је, да му се син посвети трговини, и он је пошао у трговину, али је се већ у 21. години одрекао и сасвим се посветио литератури. Ресел је већ три године побољевао. Оставља за собом удову са троје деце.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 2. новембра. Кошутова странка је о 70.-годишњици рођења Фрање Кошута овога срдачно поздравила. Кошут је држао говор, у коме је нагласио, да мађарски народ и краљ треба да се споразуму.

Манила, 2. новембра. Сједињене Државе шиљу јако одељење војске у Кину.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву »Браника«.

Италијанско-турски рат.

Цариград, 3. новембра. Вести се слажу у том, да се је италијанска флота указала пред Дарданелима. Кабел између Радоса и Лемноса разорен је.

Рим, 3. новембра. Одржава се глас, да је близу мир. Турска ће попустити притиску Енглеске.

Извештај
о проневери у Матици Српској.

(Наставак).

Уз подлогу ових вредносних папира отворила је поменута банка у Будимпешти бившем благајнику Лази К. Манојловићу текући рачун, по којем је исти поједине своте подизао и враћао на овај начин:

		Дугује К п	Потражује К п
29. октобра 1907.	Послата готовина	10003·60	
9. новембра „	„ „	10003·70	
10. „	„ „ „	33010·50	
19. децембра „	„ „	50007·20	
24. „	„ „ „	40006·—	
31. „	„ Камата, провизија, биљег и трошак	872·—	
31. децембра 1907.	Изравнање		143903·—
		143903·—	143903·—
1. јануара 1908.	Пренос изравнања	143903·—	
3. „	„ Наплаћени купони		1394·—
11. „	„ „ „		179·04
7. фебруара „	Послата готовина	5002·20	
31. марта „	Камата, провизија, биљег и трошак	2467·84	
31. марта 1908.	Изравнање		149800·—
		151373·04	151373·04
1. априла 1908.	Пренос изравнања	149800·—	
6. „	„ Наплаћени купони		94·93
9. маја „	„ „		2196·30
30. јуна „	Камата, провизија, биљег и трошак	2293·23	
30. јуна 1908.	Изравнање		149802·—
		152093·23	152093·23
1. јула 1908.	Пренос изравнања	149802·—	
8. „	„ Наплаћени купони		178·48
11. „	„ Наплаћени купони		1394·15
23. „	„ Жиро рачуном упућених		7000.—
23. „	„ „ „		11700·—
25. „	„ „ „ „		11500·—
27. „	„ „ „ „		9000·—
29. „	„ „ „ „		14000·—
3. августа 1908.	Жиро рачуном упућених		15000·—
4. „	„ Камата, провизија, биљег и трошак	1011·63	
4. августа 1908.	Изравнање		81041·—
		150813·63	150813·63
4. августа 1908.	Пренос изравнања	81041·—	
6. „	„ Жиро рачуном упућених		15000·—
8. „	„ Чек на Будимпешту		25000·—
11. „	„ „ „ „		10000·—
12. „	„ Камата, биљег и трошак	24·—	
12. „	„ Изравнање		31065·—
		81065·—	81065·—
12. августа 1908.	Пренос изравнања	31065·—	
12. „	„ Отплата		25000·—
12. „	„ Чек на Будимпешту		16000·—
12. „	„ Поштарина и осигурање	16·50	
17. „	„ Послата готовина	9918·50	
10. децембра „	„ „	50009·—	
14. „	„ „ „	50008·10	
17. „	„ „ „	40006·50	
31. „	„ Камата, провизија, биљег и трошак	518·40	
31. „	„ Изравнање		140542·—
		181542·—	181542·—
1. јануара 1909.	Пренос изравнања	140542·—	
13. „	„ Наплаћени купони		1572·60
31. марта „	Камата, провизија, биљег и трошак	2054·60	
31. „	„ Изравнање		141024·—
		142596·60	142596·60

(Наставиће се.)

Српско Народно Позориште.

Ред позоришних приказа у Новом Саду.

У петак, 4. (17.) новембра, овде по *четврти пут*: **„Чар валцера“**, оперета у три чина, либрето написали Ф. Дерман и Л. Јакобсон, превели М. Д, и Љ. Д. Музика од Оскара Штрауса. *У претпродаји на пар.*

У суботу, 5. (18.) новембра, овде *први пут*: **„Познај себе!“** („Connais toi“), комедија у три чина, написао Пол Ервије, с француског превео Јован *Грчић*. *У претпродаји на непар.*

У недељу, 6. (19.) новембра, овде *по трећи пут*: **„Јесењи маневри“**, оперета у три чина, музика од Имра Калмана. *Дневни приказ за народ уз обаљене цене, ван претпродаје, у 3 сохата после подне.* — У вече у осам сахата овде *по трећи пут*: **„Чучук Стана“**, комад из српског живота у три чина, с певањем, написао Милорад М. *Петровић*, музика од Исидора *Бајића*. *Ван претпродаје.*

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

3. новембра 1911.

Пшеница нова	К	10·80—10·90
Пшеница средња	„	10·40——·—
Зоб нова	„	9·———·—
Јечам	„	8.80——
Кукуруз нови	„	7·10—7·30
Кукуруз у клипу	„	5·60—·——
Лањик	„	——
Горушица	„	5·—6·——
Пасуљ бели	„	14·———·—
Пасуљ жути	„	15·———·—
Пасуљ кулаш	„	14·———·—

Све од 50 кила.

Свињски и марвени вашар у Бечу.

(Недељни извештај комисијонарске радње Јовичића, Акимовића и друга за марву и свиње, Беч, St. Marx, централни вашар.)

Беч, 14. новембра 1911.

За данашњи вашар било је пријављено 17.484 комада. Дотерано је било 10.273 комада пољске и 5638 комада мађарске пасмине, свега 17.901 комад.

Вашар био: *лабав.*

Цене су биле:

										изнимно
Прима	св.	од	127	до	130	ф.	„			—
Средњи	„	„	123	„	126	„	„			—
Лаки	„	„	116	„	121	„	„			—
Сремски	„	„	122	„	128	„	„			—
Стари	„	„	120	„	124	„	„			—
Пољски	„	„	80	„	114	„	„	118	124	

по 100 кила живе ваге без потрошарине.

Марвени вашар.

од 13. новембра 1911.

Дотерано 2034 ком. угојених волова и са паше 843 „ бикова и крава, свега 2877 ком.

Вашар био: *лабавији.*

Цене:

								изнимно
Прима швајцарски	од	К	106	до	113	„		114/118
Средњи	„	„	„	88	„	104	„	—
Прима мађарски	„	„	92	„	98	„		100
Средњи	„	„	„	80	„	90	„	—
Лошији	„	„	„	74	„	78	„	—
Бикови	„	„	„	78	„	94	„	100
Краве	„	„	„	46	„	90	„	—

по 100 кила живе ваге без потрошарине.

Најучтивије умољавамо нашу господу пошиљаче, да нас о товарењу увек брзојавно известе.

Дозволе из затворених места за бечки слободни вашар набавља наш заступник, госп. Јоца Митровановић, Budapest, Kőbánya, и довољно је истом господину писмено или брзојавно јавити, за које се вашаре и за колико се комада дозвола тражи.

Адреса за пошиљке и писма
Јовичић, Акимовић и друг.
БЕЧ, ST. MARX.

Адреса за брзојаве
Јовичић
БЕЧ, ST. MARX.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

КАЛЕМА НА ПРОДАЈУ.

Имам већу количину винских и асталских врста калема са жилама и без жила, исто тако прпољака од једне и две године и дивље американске лозе. Све ове врсте дајем по врло умереној цени. За ближе обавештаје обратити се на 517 8-10

Миту Никетића Каменица (Срем) или **Теодора (Божу) Никетића, Нови Сад.**

ЧУДО ОД БУКВАРА!

Из овога буквара научи и најстарији човек **за 12 дана да чита и пише.** А како има у буквару још 70 слика и много лепих и поучних приповедака, то је врло згодан за читање и онима, који знају читати. Имам преко 1000 признања. Ко ми пошаље са поштанском упутницом **70 пот.** (филера) тај добија буквар са плаћеном поштарином.

Хомоксил (Уљма), (Temes m.)

Љубомир Јовановић
528 3-30 шк. управитељ и учитељ.

ПРОМЕСЕ

Државне срећке од год. 1864.

Главни згодитак	од	К	300.000·—
1	„ по	„	40.000·—
1	„ „	„	20.000·—
2	згодитка „	„	10.000·—
2	„ „	„	4 000·—
3	„ „	„	2.000·—
40	згодитака „	„	800·—
4450	„ „	„	400·—

Жребање 1. децембра 1911. п. н.
Цена К 18·—

Срећке

XXIX. краљевске угарске ДРЖАВНЕ ЛУТРИЈЕ.

Број згодитака	Назнака згодитка	У готовом новцу: појединце	У готовом новцу: укупно
		круна	
1	главни згодитак . .	--	200.000
1	згодитак	—	30.000
1	„	—	20.000
1	„	—	10.000
1	„	—	5.000
5	„	1.000	5.000
5	„	500	2.500
10	„	250	2.500
20	„	200	4.000
40	„	150	6.000
100	„	100	10.000
200	„	50	10.000
2.500	„	20	50.000
12.000	„	10	120.000
14.885	Главна свота згод.		475.000

Жребање 14. децембра по н. о. г.
Цена 4·—.

издаје
МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА
деон. друштво
у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо поруџбине само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

ОБЈАВА.

Част ми је на пријатно знање ставити својим поштованим гостима из места и са стране, да ћу од 1. октобра о. г. отворити пивницу јединственог пилзанског праизвора и гостијоницу у сопственој кући, познатој под именом »НАЦИОНАЛ«.

Као и до сада, увек ћу се трудити, да у сваком погледу своје поштоване госте задовољим. Држаћу природна и чиста пића, кусна јела, а особито скрећем својим поштованим гостима пажњу на право пилзанско пиво праизвора у Пилзену, пошто се исто у целој вароши **искључиво код мене** добити може.

У нади, да ће ме моји поштовани гости у овом лепом новом подузећу и на даље потпомагати, јесам 455 25—30

с одличним поштовањем
Сава Токин, Панчево.

КУЋА НА ПРОДАЈУ,

у којој се налазе четири лепа стана, велика авлија и башта, продаје се из слободне руке. За ближе услове обратити се на

KUPENHAJMER JANOSA
356 1—3 UJVIDÉK, Csenei u. 16.

КУЋА НА ПРОДАЈУ.

Велика са пет лепих станова згодна за трговину или бирт.

Упитати гуштерска улица бр. 11.
У НОВОМ САДУ.
535 1-3

Домаће лечење пићем воде захтева мало времена и новаца. Професор **КОНТАНИ** по свем свету познати испитивач на пољу **ШЕЋЕРНИХ БОЛЕСТИ** установио је ово: Природна горка вода **ФРАЊЕ ЈОСИФА**, кад се узме на ште срце, дејствује не само као лако чистило, него мало по мало уређује рад стомака тако, да потпуно накнађава лековите воде Карлових Вара. — Може се добити у апотекама и трговинама минералних вода. Управа разашиљања у Будимпешти. 310 23-40

ТРАЖИ СЕ ДОБАР ГОСТИОНИЧАР

ЗА КУПАТИЛО
У СТ. СЛАНКАМЕНУ
Ближа извешћа даје 537 1
Штедионица у Ст. Пазови.

Код Штедионице у Ст. Пазови упражњено је место

ЧИНОВНИКА,

који је потпуно вешт књиговодству и кореспонденцији у српском и немачком језику.

Плата је К 2400. 538 1-3

ШКОЛСКИХ ДИВИТА!

Препоручујем штов. школским властима јефтиних, металних, врло практичних, школских дивита за скамије по врло умереној цени, по облику, као што ова слика показује. Коме треба, нека се обрати на потписаног. 539 1—10

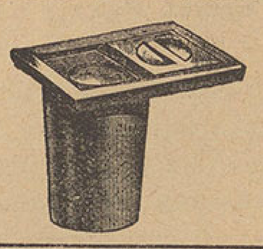

ШАЦА МАНОЈЛОВИЋ, — **Сентомаш.**

РАСПИС ЦЕРЕС-НАГРАДЕ К 30.000

Крајњи рок је на опште захтевање до **1. децембра 1911.**

продужен.

Разуме се само собом, да оне поштоване муштерије, које су већ учествовале, имају права, да до крајњег рока припошљу још даље омоте, а за сваких пет омота вазда ће добити по један даљи број. 534 1—2

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Бранка«. Штампарија деоничарског друштва »Бранка« у Новом Саду.